БАРЫ ДОЙДУЛАР ПРОЛЕТАРИЙДАРА, ХОЛБОҺУҤ!

САҤА ОЛОХ

ССКП ЧУРАПЧЫ ОРОЙУОНУНААҔЫ КОМИТЕТЫН УОННА УЛЭҺИТТЭР ДЕПУТАТТАРЫН ОРОЙУОН ВААҔЫ СОВЕТЫН ОРГАНА

Орган Чурапчинского районного Комитета КПСС и районного Совета депутатов трудящихся Якутской АССР

1931 сыл алтыныыы 15 күнүттэн тахсар | № 106 (4062) | 1971 сыл. Балаҕан ыйын 7 күнэ ОПТУОРУННЬУК | Сыаната 2 харчы

„...Пятилетка кылаабынай соругунан социалистическай производство үрдүк тэтимнээхтик сайдыытыгар, кини кэдьүүһүн үрдэтиигэ, научнай-техническэй прогреска уонна үлэ оҥорумтуотун үрдэтиини түргэтэтиигэ олоҕуран, норуот олоҕун материальнай уонна культурнай таһымын лаппа өрө көтөҕүүнү хааччыйыы буолар".

(ССКП XXIV съэһин Директиваларыттан)

ССКП XXIV СЪЭҺИН ҮҮРААХТАРЫН - ОЛОХХО!

Куоталаһыыны салгыы тупсарар иһин

Социалистическая куота-лаһыыны салгыы тупсарар туһунан ССКП КК Уураах бэчээккэ тарыста ССКП Киин Комитета рабочайдар уонна колхозтаахтар, инженердэр, техниктэр, тыа хаһаайыстыбатын спецналистара, сулууспалаахтар үлэ уонна куһаҕан үлэһиттэрэ социалистическай

куоталаһыыны кэҥэтэ киэҥник тэнийэхтэрэ, норуот хаһаайыстыбатын сыалаахаарын. ССКП XXIV съэһин уурааҕын тарын, коммунистическай тутуу сүрэхтэн соруктарын ситиһиҥнээхтик толорууга бэйэлэрин күүстэрин, билиилэрин уонна энергияларын харыстыахтара суоҕа диэн эрэнэрин биллэрдэ.

ССТА.

БАСТЫҢНАРГА ТЭҢҢЭҺИҢ!

Графиктарын толорон иһэр звенолар

Оройуон хаһаайыстыбаларын бастыҥ звенолара атырдьах ыйын 31 күнүнээҕи туруттуран биирдии ыйынаҕа тиэҥинэн оттоотулар (тонна):

ТОЛОРУ МЕХАНИЗИРОВАННАЙ ЗВЕНОЛАР

Субуруускай аатынан совхозтан

Сергеев И. Н. звенота 96,0

Ленин аатынан колхозтан

Игнатьев Н. Н. звенота 87,5

МЕХАНИЗИРОВАННАЙ АҤАРДААХ ЗВЕНОЛАР

Ленин аатынан колхозтан

Кузьмин А. Н. звенота 20,6

КӨЛӨ ЗВЕНОЛАРА

Субуруускай аатынан совхозтан

Соловьев Е. А. звенота 35,8

Ленин аатынан колхозтан

Павлов В. Х. звенота 25,5

Мордускин Н. Н. звенота 22,5

Эриллик Эристиин аатынан колхозтан

Харбухин В. Е. звенота 20,7

ИЛИИ ЗВЕНОЛАРА

Субуруускай аатынан совхозтан

Иванов Е. Д. звенота 19,0

Чепалов М. С. звенота 13,7

Совхоз Кытаанахтаабы

отделениетыгар

Лабыкта, отон

КЫТААНАХ. Олохтоох орто оскуола үөрэхээччилэрэ хаһыс күннэргэ тыаҕа тарыстылар. Кинилэр отон хабах лабыктачы хомуйдулар. Ыраахха эбии аҕыллыкка тутуулар таба лабыктатын Нама фермэтын сүөсүһүттэрэ ылаллар. Ыанньыксыттар оболор ити үлэлэрэ бэриэ диэн махтаныллар.

Отон сорох чилдиттэр үөрэхээччилэрэ эмиэ тыаҕа сылдьыттылар. Кинилэр хаҕаара буспут уулаах отоҕу хомуйдулар. Онтукаларын сельпоҕа сир астарын соҕотохтоохтэрбин суотутар тутта дылар.

Сыллаабы туолла

Биригээдэ мачтыласытара сыл аҕыс ый дьарыктар валовойунан 1436 тонна үүтү мангнар, сыллаабы былаанарын 100 бырыһыан толордулар.

Коммунистическай үлэ ударынга Парфенова К. Г. биирдии фуражнай ынахтан 1363-түү кг үүтү иҥэлэ. ССКП чилиэнэ Кириллина М. Д. итэ комуо 1304-түү кг үүтү ыата.

Эдэр ыанньыксыт Неёло Л. Г. 1143-түү кг үүтү биирдии ынаҕыттан ылан иҥэлэ. Итиэнэ бу үс ыанньыксыт үүт ыамын сыллаабы былаанын толоробут ситистилэр.

Г. АФАНАСЬЕВ,
бэйиэт сбщ. корр.

КУОТАЛАҺАР ЫАННЬЫКСЫТТАР ДНЕВНИКТЭРЭ

Эриллин Эристиин аатынан колхоз куоталаһыылаах ыанньыксыттара А. Н. Пестерева уонна А. А. Макарова АҔЫС ЫЙ ТҮМҮГҮНЭН салгыы үрдүк көрдөрүүнү ситистилэр.

МЭЛДЬЭХСИ биригээдэтин ыанньыксыта А.Н. ПЕСТЕРЕВА сыл аҕыс ыйыгар валовойунан 30143 кг, биирдии ынаҕыттан 2010 кг үүтү ыата.

ЧАКЫР биригээдэтин ыанньыксыта А. А. МАКАРОВА сыл аҕыс ыйыгар валовойунан 23102 кг, хас биирдии фуражнай ынаҕыттан 1540 кг үүтү ыата.

Оттообуҥа атырдьах ыйын 31 күнүнээҕи туруттуран үрдүк көрдөрүүнү ситиспит звенолар оройуоннааҕы Бочуот Дуоскатыгар таһаарыллаллар. Кинилэр биирдии отчукка тиксэриэн баччалыы тонна оту бэлэмнээтилэр:

ТОЛОРУ МЕХАНИЗИРОВАННАЙ ЗВЕНОЛАР

Субуруускай аатынан совхозтан

Сергеев И. И. звенота 96,0

Ленин аатынан колхозтан

Игнатьев Н. Н. звенота 87,5

КӨЛӨ ЗВЕНОЛАРА

Субуруускай аатынан совхозтан

Соловьев Е. А. звенота 35,8

Егоров Н. Е. звенота 35,6

Кузьмин П. А. звенота 34,0

ИЛИИ ЗВЕНОТА

Субуруускай аатынан совхозтан

Иванов Е. Д. звенота 19,0

Ленин аатынан колхозка

Кыайыылаахтарга убаһанан бириэмийэ

Ленин аатынан колхоз Амматаадыы участогар коммунист А. Н. Кузьмин механизированнай агардаах оттуур звенону салайар. Кини звеноота 5000 центнер оту бэлэмнээтэ. Итиэнэ бэйиэлгы былаанын толордо. Аны 500 центнэнэ оттоотоҕуна, социалистическайдыы эбэҕэстэбиитин бу звено толорбо ыаҕынна.

А. Н. Кузьмин звеноота уонна В. Х. Павлов салайар келэтүү звеноота куоталаһыы ыыайыылаҕынан таҕыстаннар, биирдии убаһанан бириэмийэлэнниннэр. Оҕуруунаабы 13 №-дээх СПТУ коллектива общественнай сүбэҕэ ыйылыы бэлэмнээһиҥҥэ көхтөөхтүк кыттыҥа. Коммунист А. Н. Кардашевскай салайар ити звеноота барыта 786 центнер оту оттоото. Кодхоз партком уонна сыраҕаччаныыатын бырааһыллыларынан бу звеноҕа эмиэ убаһанан бириэмийэ туттарыллыҥа.

БИЭҺИГИ КОРР.

«1975 сылга минеральнай уоҕурдуулары оҥорон таһаарыыны 90 мөлүйүөн тоннаҕа тиэрдэргэ» — диэн суруттуна ССКП XXIV съэһин Директиваларыгар.

Маныаха бэйэлэрин саамай ыарахаттарын Новгородскай уобалас химиктэрэ кэлэрэллэр. Интэдьетка бүтүүтүгэр химический комбинаһка аммиагы оҥорор агрегат үлэҕэ киирэр. Ити биэлгии баар установкалартан 2,5 төгүл үлэҕэ кыаҕалаах буолуоҕа.

СНИМОККА: карбамид ыскылаатын уопсай көстүүтэ.

А. Овчинников фотота, ССТА фотохрониката.

БИИР ҮТҮӨКЭН МЕХАНИЗАТОР

Миша Барсуков ыл дьоҕуну бүтүннүтүгэ ыытыыбат алдьаргыларбыт сэрии тэргэнэрэ эстэҕэ буолуутарыгар иитэр о.оҕор Белорусскай Армиятыгар, төрөөбүт сирдэрэ-уоттарын ыраастыырга атаҕар туруоҕа, тэлгэһэтигэр иһиттэр сүүрүөлүүр буоларын сарала, эрдэ Москуобаттыыр буолта. Уһун сылларга тэҥнэн, сэрии, эрэ үлэлээбэх дьоллоох хаалыы хаһыса барыта хаалларбыт. Миша уолчаах саҥа бастаан үүннүк шалдьар, тэлгэһэ, ыарахан оскуолаҕа эта. Оҕолоох тэҥнэн, ойуоҕаһа, сайдыы, ортуоҥа оҕолорбут эрэ барыларыттан инэрэ этэ. Чэ, быйата туоһастыыр сайа буолар дуу, суох дуу дэтэрэрэ. Онон сатаан кэлэн оскуола бэрчэкээгэр олорон уоромэхтээбэт.

Онтон ыйата үйэ кэлэтэрэ кэм эбэтэрэ. Дьиэни эмээхсин шкы гэлэ. Миэхэ уонна Ваня—дьиэҕэ олох, төрөөбүт кыһыктарын, чугас айыахтарбын. бар дьонноруо көмөлөрүнэн кэккэлэри сылдьан ойуоҕа буолбэтэҕин биллэҕин ортоку олбуоннаттан шкы түгэн. эрдэхтэ батыһыы механизатордаа.

Механизатор буолан көрөөбүт суох. Оҕуохаҕа үөскээ суох Миша үөт оҕо эрдэҕиттэн ыарахаттара, мэ.а оҥостубут саҥата тумсах, тракторист аҕатын байлаабына ыаҥкэ чэ гэдэҥэ байэта кэлэн биэрбитэ. Онтуо буолан, Зөрөөлөөх олох түмэн, истэрэх аттыы сэлэҕэҥэ сыта суох адаҕа үтүө саҥа тэхпиэкэ, тиэлэтэрдэр, массыыналаах итэлэр-эллэй, шкы үлэҕэ техникаҕа сэлбэҕэхэндьэлэбуллаа шкыта. Оҕуохаҕа, хэбы-үйэ улаатан үлэһит бэрдэ буолбут Миша уолчаах модуо трактордаах ыарахаҕа хаачтарэх, сэлэдэй массыыналарга бурдаҕыта сүүрдэр диэбит эсэмбитэн ымсыыра, ордуурүү сөҥыыра. Бэйэтэ, кинилэри тэҥнэ эрэттэ аналлаах диэхтээх. буолтыы гынэтэн түспэ дьон курдук көрөр.

Оо, ол сыыматтарына дэ дуу, хайдах эрэ, эрэй бэрдэ кэгиэнэ эмиэхсэгэй биир трактористка курдуктуттуан ыгыабыттыраттар тэрэ-

Пятилетка бастыҥнара

дэ да эта. Үчугай да эта ол сайын. Трактор ыыппыттан, уу ыһыыттыттан, сэлэвкалээйиэнтэн сэбэлээн, уустуо техника маҕистэтун, жогуорут хаһаайыскатаа гынэ ымсыыраҥ туран ыгыабыттыкаа бүрбэта. Бэрдээх батаҕыма дуо, шкы техникаҕа олус сыстарбаҕа билэҥ-көрөн шкыо. оттуо үчүбэта сонно туга биллэбэта. Ол сылдьан трактордаа вентилятора тоҥо сэрэ үрүүлү туган бэйэтэ элэчтара түҥэро уоруллээх дэ буолара. Этэҥ, кэнэ трактора курдуктуттуттан атын үлэҕэ бэрмэн буҕатын барарбат да буолта. Ваня-гэдэ салгытата да кинини бэрдэтын хоту курдуктуттуман, кэлэн көмөлөөччүгүнэн анаабыта. Ол сылдьан трактору барытыгар гүүрү биллэбэтэ. Хаһыыс да сэлэлэ, алдьаныы-сэлэлэ барыта тыаһыттан эрдэттэн биллэр буолбута. Өссө сэбэ соторо гүгэ молоко көҕөрүн, туга эгэгу ылдьаар, олорор кыһталлыы бэрэпит бэрэпит биллэчэ. Эмэ кинилэр трактордара үгүстүк алдьанан өлөрбөт буолаҕа.

Сүрэхтээх, толорутаа Михаил Барсуков ити курдук сиппитин-хаһыытыра, бүрүлэдэ дьоҥ барата - дьо, сүүдэй киһи, уол оҕо—дьэбиттэрин кэнэ, сэлэгэ кыаһын үөрэҕэ ота, туга үлэлиирэ сырыа эрэ биллэр буоллаҕа, Онтуо толору быраабы түспэт кэмнэн 13 №-дээх Одулуунаабаа профтехучилищеҕэ биэрдэ ыгыахтаах. Кыга 1970—71 сылларга итэ училищеҕа бэрт чэпчэкитик үөрэнэн, трактористаа быраабыта ылан, Арылаах бригадиратыгар биир баттыат экспедиторга төлүү үлэһит буолла.

Биллэгэ сөскөө сүрүн хамсатар күүһэ, көтөрбөтүүгэ—механизация. Ааҕан да сиппэтэҕин, шкы техникаҕа үлэлэрин. Үөскэй үлэни-гынын манна биллэгэ сэҥэ рабочайларга көрө сылдьаҕаларыгар, кэлэктэрэ, олохторо-дьаһахтара сэҥдьэтэллэр техниҥ сылдьа ыҥын үгүнэн эгбэ үгүнүгэнэ олөрөр. Ол курдук мал барыта гүүрү ыллыкуоҥ дьиэгэнэ, үгүү мал дьиэтигэ эссэ комплекс. Оттаа тиэлэр инфолаттаагэр кимэ эрэйдээбэт. Ол оҕоруо чэпчэкитэрдэр — трактористар, шоферлар үгүлөрэ-сүүлөрэ. Дьон күүтүтэр эрэллээҕэ элбэтэрэ итэҕэллэбит, сылгайаларгалээрэ сылгыта-сэбэ техника түүнү-күҥү хаһыыбаҕа бүкатымардьы үлэлиир. Ол техника тэҥнэнэ түспэт-тартаа биирдэгэрэ—тракторист Михаил Барсуков.

Кини өссө тэҥнэҥ олөрүоҕа, үлэлиэҕэ, бар дьонуун тэҥдүүгэ-биэтүүгэ барыта пожелаем.

Ф. ФИЛИППОВ.

Күннүгүттэн тахсыбыт сонуннар

Референдум түмүгэ

КАИР. Холбоһуктаах Арабскай Республикаҕа ХАР, Сирийскай уонна Ливия сэһэргэстэрэ Арабскай Республикалар Федерациятын тэрийэр туһунан бөҕүрүөскэ ыытыллыбат референдум хаамыытыгар федерацияны ыһыы дьон 99,9 бырыһыанара куолаһа биэрбэ-

ТРИПОЛИ. Ливияҕа референдуму тэрийбэ ыйын 90 бырыһыыта куоластаата.

ДАМАСК—Сирэй сэһэргэстэрэ федерацияны тэрийбэ ыйын 90,4 бырыһыанара куоластаата. ССТА.

«Уопсай рынок» күчүмэҕэйдэрэ

БРЮССЕЛЬ. ССТА. «Алта дойдулар» чиновниктэрэ уонна экспердэрэ уопсастыбаларын тохтотон тэгүрүк остуол губа олорон баалларын ыйын 19 ыытыллыахтаах «уопсай рынок» дойдуларын Министиэристэрин Советын учуоттаах эрэ экономистэрэ баҕалэрэр бөҕүрүөскэлэрэ баалларынэйиллэр туһунан. түгэтулар «Доллары быһаһыы биллэрдэ.

Сэрии сэбин атыылааһыҥа сөбүлэһии

ВАШИНГТОН. ССТА АХШ Германия Федеративнэй Республикатыгар 175 «Фантом» диэн истребитель- бомбардировщиктары атыылыырга сөбүлэ-

ГФР 750 милуйуон доллар биэрэрэ. Ол туһунан АХШ обороналаан министэрэ Лэйрд этэ.

Югославия сири оҥорооччуларын ситиһиилэрэ

БЕЛГРАД. ССТА. Воеводина сири оҥорооччуларэ улаатан ситиһиилэһиэхтэр. Кинилэр агротехника бастыҥ ыйыллыбатын туһанан 1 милуйуон 710 тыһыынча тонна саллоһуллэйэ хомуйдулар. Гектартан ортотуттан 38,8 центнер үүтүү ыл-

Воеводина баайыллыбатын культуралары сири Советскай Союз «безостая-1» уонна «мироновская—808» диэн бастыҥ сорохтах сэлиэнэйдэрэ үүнэридилэллэр.

Үөрэнээччилэр сайыҥҥы сынньалаҥнарын кэмигэр

Мындаҕаайы эдэр отчуттара

Ленин аатынан колхоз Амматаадьы учаастагар оттообуттара үөрэнээччилэр заводтара оройуон үөрэнээччилэригэр хоһна шкоперадырыгар тэһээрбэт сиһилиыныгыта итинэ талаамат обөһөталлистибатын чиэстэхтин толорбутун түбүнан дьыардаах ыйын 10 күннэр дэбэрдаабыта. Оҥоһуллубута республиканскай иҥкуре усулуобуйатын толорор иһин эссэ күүрэн туран оттоспуттэр.

Ый бүтэйи кунсиэргэ уллэ ардах уллаанныы хаҥыстаата. Ити кэмиэ кэбиһиллибит оттор күрүөлэрэгэ тэҥнэ барда. Звено барыта 2750 центнер оттоюю, 250 тонна силлэйи угууга ыытыыта.

Сайын устата тордус ыллаас үөрэнээччитэ Кэстэ Германов уонна соттис ыллаас үөрэнээччитэ Миша Саввин ат охсоруһан уллэлэттилэр. Кинилэри машинист бардэ буоллаллар. Ырыгар звеновод Н. Н. Мордусхан үөрэттэ. Учуутал П. М. Гурьев колэ колоҥуһатын саталлаахтык оттоһоллоругар уллэтиини хааччыйбыта. Ыаҥа тыыкы кэбэйии үлэтэ уллаанын кудуһуһуйда, үлэ хаачыстыбата үчүгэй буолара сигнэллиэ.

Сэттис кыдаас үөрэнээччилэрэ Коля Егоров уонна Вова Носов ат кырабайдыыбыт муотардыылар. Кинилэри колхозтаах Иван Михеев баһылаабайдыын ходо сэҥэттэ. Муотараччылар салаа да оттаабатыгын туһунар кэбэнэ уллэлэттилэр. Оттон Васи Кожуров кыра Вася Кожуровтыын уонна Миша Дьячковскайдыын уйун субурба субуларын оту волоҥуһанан астэрэн аралаллар.

Кэтиллэр астарбыт отторуун Митя Андреев, Вася Старостин, Ваня Захаров уонна Тима Саввин кэбиһэн иһэллэр. Кыдамаҥыттары В. М. Павлов салайар. Кини түсүттэрин Миша Павловы уонна Дьаҥа Американскайы оту үчүгэйдик тэмэчотон таһаарарга үөрэтэр.

Мындаҕаайы оҕолоруу звенота быйылгы оттообуттара бочуот кимнэҥ бэйэдэрин колхозтарыгар оногордулэе. Оҕолор уллэлэрин тэбан тэриллэхтэ, сынньалаҥ үөскэ уллэ результаттарын үчүгэйдик тутуспахха, кинилэр колхоз уллэтигэр уллаан күүс буоллалларын бу звено уллэ-хамнаһа көрдөрдө. Звеноттар иһин ардыларыгар тэҥнитиллибит социалистическайдыы куотталлыы эрэлиэҕэ үөрэнээччилэргэ уонна пионердарга үчүгэй сайдыбутун хаалларда, үлэ ситиһиитин, ыарыһахтыын үөрүүтүн көрдөрдө.

С. ВАСИЛЬЕВ,
учуутал, звено политрэ-рэйэсэччитэ

ККУ--2 «Дружба» диэн хортуоппуйу хомуйар комбайнаар бэйэлэрин үчүгэй оттуһан көрдөрдүлэр. Быйыл кэлэктиэбэ уонна совхозтар 8 тыһыынча нтнинник массыыналарын ылыахтара.

Бу нитидетиэдэ комбайн оногор Рязаевкайдаары заводтан сыалтар эгтуллуохтара, ол түмүгэр комбайнаргы оттуу сылга 11 тыһыынчаҕа тиэрдиллиэҕэ.

СНИМОККА ыытыллара ыллаах саҥа комбайнар.

Н. Аммон фотота. ССТА фотохроникэтэ.

Официальнай отдел

Оттооһун былаана толоруллуохтаах

ССКП райкомун бюротун уонна райсовет исполкомун холбоһуктаах мунньахтара оройуон хаһаайыстыбаларын уонна совхозтар оттооһуҥҥа социалистическай куоталаһыыларын сылдьыытын кэпсээтэ.

Оттооһун былааны бүтэрэр графигынан оройуон үрдүнэн 72,4 бырыһыан, сыллааҕы былаан 67,2 бырыһыан туолбут. Графиктарын 83,1—82 бырыһыан толорон Субуруускай аатынан совхоз (директор В. Х. Жебаков) уонна Ленин аатынан колхоз (бырабылыанньа председателэ Е. П. Корякин) атын хаһаайыстыбалардааҕар үрдүк көрдөрүүлэннилэр.

Кара Маркс аатынан колхоз (бырабылыанньа председателэ В. С. Лыткин) оттооһун графигын 51,8, оттон сыллааҕы былаанын 46,7 бырыһыанын эрэ толорон ордук намыһах көрдөрүүлээх.

Оттооһуҥҥа социалистическай куоталаһыы кыайыылааҕынан Субуруускай аатынан совхоз ааҕылынна. Совхозка ССКП райкомун уонна райсовет исполкомун көһө сылдьар Кыһыл Знамялара өссө төгүл хааллараллара.

Бюро уонна исполком бары хаһаайыстыбалар салайааччыларыттан оттооһун сылларын сылаанын хайаан да толороллорун ирдиир. Оттооһун кэмин аралдьытан да күнүгэр нэлэтэн сылдьаах. Сүөһүгэ эбии аһылык бэлэмнэнэн баһатын, дьылларгадиар бөламмиэхиҥ, хомуйуу байбыш, уу отун ходуһуу бэлэтэн күһүн оссо кууска тэрийиэхтэх.

Бюро уонна исполком оттооһун сыллааҕы былаанын толорор кылаһан оройуон куннаргэ сулуутталаахтар уонна рабочайдар ыаллааҕ субуотуунньуктарын былааннааххтыы тэрийиллэргэр куннагэр сүһүх партийнай тэрилтэлэр, нэһилиэктээх Советтарын исполкомнарын, профсоюзнай уонна комсомольскай тэрилтэлэр салайааччыларын сорудахтаатылар.

Балаҕан ыйын 9 күнэ—Болгария национальнай бырааһынньыга

Болгария эдэр ыччата правительство улахан болҕомтотугар уонна кыһамньытыгар тэрийэр сылдьыылар. Үөрэнээччилэр сырдык, кэлик кылаастарга үөрэнэллэр. Кинилэри үрдүк квалификациялаах преподавателлэр үөрэтэллэр.

Дойдуга норуот үөрэҕириитин систематын реформатын сахха киллэрии ыытыллар.

СНИМОККА: Денин куорат оскуолатыгар.

Централфото—ССТА фотолара.

Саха АССР 50 сылын көрсө

Мырыла

1931 сыллааххы Боотого нэһилиэгин участоктар «Кыһыл Мырыла» холхоз үөрэйлэбитэ. Мырыла холхоз баһылаҕыннэ буолта. Оскуолуорга бииригин Соловьев нэһилиэгин территорията Боотого, Хатыы, Алчапар нэһилиэктэрин Алчатаада участоктарынан буолла. Хаҥыл дааны тогударственнай, общественнай тэрилтэлэр суохтара. Ыаллар ойоҥ-маана ыйытыла олорбуттара. Оскуола, культурнай-сырдатар тэрилтэлэр, медпункт, эргиэн точкалара суохтара.

1932 сыллааххы улахаттар депутаттарын оройуоннааҕы Советын исполкомун председателэ Николай Дмитриевич Субуруускай кинэн тэһилиэҕэ мунньахтат ыытаран, манна олорор бары участоктар холбоһон биир нэһилиэк буолалларыгар бигэнуруос туруорбута. Итини олохтоох нэһилиэнньэ улахан үөрүүтэ ылбыта. Октон ыла Соловьев нэһилиэгэ тэриллибитэ. Бу аат Алчага төрөөбүт. Октябрьскай революция бастакы сылларыгар советскай, партийнай үлэлэрэ кыттыыһайдыы ыытыбыт, улуус исполкомун председателиннэн үлэлээбит, 1930 сыллааххы Верхоянскайга баандьыыттарынан муҥнааһыт коммунист Нестер Саввич Соловьев аатын үйэтитэн сибэстэлэ ылылынныбыта. Инник боһуруоннааҕы саха тарилии эрэ биир колхозтара, табаарыстыбалары холбоһуннаабыта.

1930 сыллааххы Хатыы участоктар тэриллибит «Сардаана» холхос 1931 сыллааххы Боотого участоктар Мырылаҕа тэрилибитэ «Кыһыл Мырыла» колхоз уонна «Харабалаах», «Кыһыл Алма», «Сайдыы» ТСОЗ-тар холбоһоннор, 113 хаһаайыстыбалаах «Автономия 10 сыла» диэн бөдөҥ колхоз тэриллибитэ. Саха тарилибит нэһилиэк уонна колхоз киин сүбүөлэгэ Мырыла этэ.

Онон 1931—32 сылларга ыла Мырылаҕа бэйэтэлэ тутуутун саҕаламыта. 1932 сыллааххы начальнай оскуола тутуллан үлэҕэ киирбитэ. Үгүс эргэ дьиэлэр көһөрүллэн кинилэргэ түбэттара. Сүөһү турар хотоннору, колхозтаахтар олорор дьиэлэрэ тутуу саҕаламмыта. Ити сыл күһүнүгэр маҕаһыын, ол кэнниттэн сахалар медпункт «Кыһыл уал-

лаабиттара. Сорох даҕары балаҕан, саха кулууп тутуллубуттара. 1940 сыллааххы телефоннаах сибээс, радиоузел, киноустановка, электростанция үлэҕэ киирбиттэрэ.

1961—1962 сс. 10 кылааһ баһылыа, 30 миэстэлээх детскомбинат тутуллан үлэлээбиттэрэ. 1967 сыллааххы аҕыс кылаастаах саҥа оскуола дьиэтэ тутуллубута. Бу сыллар устата тыатар элбэх саҥа хотоннор, колхозтаахтар олорор тиэлэй дьиэлэрэ тутуллубуттара. 1951 сыллааххы «Ахча кыһата» колхоз «Автономия 10 сыла» колхозка холбоһон, 153 хаһаайыстыбалаах бөдөҥсүйбүт Киров аатынан колхоз тэриллибитэ.

1967 сыллааххы Субуруускай аатынан колхоз Субуруускай аатынан совхозка кубулуйбута. Онтон да баттах үгүс үлэ-хамсаныыта тыһынна, тутуу барда. Совхоз Соловьевтааҕы отделениетыгар аасыыт сылга 200 сүөһү киирэр аһыылаах, нуостаҕалаах саҥа типовой хотон уонна түгэн киирэллээх специалистар олорор дьиэлэрэ тутуллан үлэҕэ киирбиттэрэ.

Билигин Соловьев нэһилиэгэр 860 киһи нэһилиэнньэлээх, 120 хаһаайыстыбалаах, 100-чэ бааһынайдар. Партийнай тэрилтэ 19 коммунистаах, комсомольскай тэрилтэ 20-тэн тахса ыччаттаах. Барыта 34 коммунистээх, айыы уларыйа бэһэр.

Совхоз отделениета 1149 ынах, 1050 сылгы сүөһүлээх. Манна 10 трактор, тыа хаһаайыстыбатын үгүс ахсааннаах араас массыналара үлэлииллэр. Отделение сүөһүтэ барыта Мырылаҕа бааҕынаҕар хотоннорго турар. Бэйэ автономия тэриллибитэ 50 сыла туолуутугар 700 сүөһү киирэр саҥа хотонун, 20 миэстэлээх ыраас оһохтоох ыаллара үлэ ыытыыллар. Билигин Мырылаҕа рабочайдар, сулууспалаахтар олорор дьиэлэрэ тиһиттэх 60-тан тахса дьиэ. Тэрэ, государственнай, общественнай тэрилтэлэр баар.

Аасыыт икки пятилетка устатыгар 1000-тан тахса гектар ходуһа уонна баһыына сирдэрэ саҥа эҥэрдэнэн туһаҕа таһаарыллыгна. Онон отделение аһэ ынаҕарааах киэҥ маҥан ходуһалара сэтэ этэ биллэ. Кини олоҕо ууруутуга ходуһаларыгар уонна култан сылдьыбар сүөһүлэрыкан киһэтигэр гиэнэ биир сайдыыр ныллаах отделениетынан буолла. Быйыл ууруулуган 1200 тонна отту бэлэмэ, 200 тонна силоһу кэлэ. Отделение 50 ыына уйуктаах баараннаах 80 ат куустаах ахтардыах.

Мырыла олохтоохторо боһуолаһыттэрэ тэрилиллибитэ 40 сылын устатыгар үлэ бары салааларыгар улахан ситиһиилэннэр. Саха АССР тэриллибитэ 50 сылын уонна Соловьев нэһилиэгэ тэриллибитэ 40 сылын сиэртэ бэйэлэрин тэрөбүт бөһүөлэктэрин тупсарыыта, кэс кэрэ көстүүлээх олоруута уонна производство сайдыытыгар үрдүк ситиһиилэрдэ, кэргэнэ бигэ ал айарылар таахтын, үрдук олоруутулаахтык үлэлиллэр.

П. ВАСИЛЬЕВ.

Юридическай консультация

Колхозтаахтар бырааптара

Колхозтаахтар Бүтүн Союзтааҕы III съезтэринэн ылыныллыбыт уонна ССКП КК уонна ССРС Министрдэрин Советын 1969 сыл сэтинньи 28 күнүттэн урабахтарынан бигэргэтиллибит колхоз Бириэмэннэй Устаабата колхоз чилиэннин быраантара, бэйэлэрын быраапарыгар уонна бигэргэтиллибит тэрэ. Кинилэр урут тутуллар сылдьыыт Бириэмэннэй Устааба бэрдүттэ бутуттэр балайда кэнэтиллибиттэрэ.

Колхозтаах быраантара граждан колхоза киллэрилибит ыла туһалар уонна кинилэр колхозтар тарылтар эрэ тохтотуллаллар. Хас биирдии 16 саастарын туолбут уонна бэйэтэ үлэтинэн обществоннай хаһаайыстыбаҕа кыттыан баҕалаах киһи кинилэ ресааттынан колхоз чилиэнинэн ылыллыгынан таннаахтан, олоҕу баҕалаах ылыгытэ тыһытэх, дьахтарыта, эр дьахталтан оҕо тутулгута суох колхоз чилиэнэ буолар бырааптаах.

Обществоннай хаһаайыстыбаҕа үлэлээбит дьиэ хас биирдии колхозтаах сыл устатын тухары үлэни кордуур, оттон колхоз бырабыланньата кинилэр үлэни хааччыйар эбээһинэстээх буолар. Колхозтаахтарга үлэ оҥорор квалификациятан, идэтин уонна сүүс өттүгэн кыайар кыаҕыттан көрөн бэриллэр. Колхоз чилиэнэ буолбатахтар, тэ үлэ, өссөтүт ол колхозка сэн биир оннун бэлэмнээх уонна опыттаах специалист суох эрэ буоллаҕына, үлэҕэ дуогабар быһыытынан бэриллэр.

Бириэмэннэй Устааба 32 ыстатыйатыгар үлэни харыстааһын туһунан бэлиэтэммит. Онно колхоз бары үлэтэ техниканан туттар суох буолуутун уонна олохтоммут быраабылалары үлэ санитарнайын көрдөбүллэрин тутуу, үлэ тураан толоруллуохтаах этиллэр. Ити дьаһаллары ылыы киирэтиннэ колхоз бырабылыанньата тар суктэриллэр. Техникаҕа куттал суох буолуутун бырабылата кыттыы билиннэтэх эбийэр комуссаар сред-стволарынан хааччылыбаттах дьиэ тутааааах үлэҕэ туруоруллуо суохтаахтар.

Колхозтаарга үлэ толобура гарантиялаах. Бу гарантия сал бастаан ССКП КК уонна ССРС Министрдэрин Советын 1966 сыл ыам ыйын 16 күнүгэр ылыммыт «Общественнай производство сайдыытыгар колхозтаахтар материальнай интэриэстэрин үрдэтэр туһунан» уураахтарынан олохтоммута, ол кэнниттэн Бириэмэннэй Устааба киллэриллибитэ. Ол аата үгэс гэй үлэ иһин, бастыг түмүктэр иһин—ордук үрдүк төлөбүр диэн принцибэн колхозтаахтар үлэлэрэ анал үлэни мэйиттэл уонна хаачыстыбатыгар тутулуктаах төлөнөр. Колхозтаахтарга үлэ сурун гарантированнай төлөбүрүн таһынан эбии төлөбүр, атын дааны материальнай көҕүлээһиннэр оҥоһуллаллар.

Колхоз чилиэннэрин соцшиалынан быраантара санаторийдарга, сынньалан дьиэлэригэр культурнай-сырдатар тэрилтэлэргэ ыытыынан, ону таһы үлэ күнүн уһунун, сынньанар кэм атын да көрүҥнэрин быһаарыыга хааччыллар. Үлэ күнүн быһаарарга, оройуоннуу төлөбүрдээх уопуусканы биэриигэ колхоз бэйэлэрэ быһаараллар, колхозтаахтар уопсай мунньахтарынан бигэргэтэр ис бэрээдэк быраабылатыгар көрүллэр.

Хас биирдии колхозтаах колхоз дьыалаларын салайыыга кыттар бырааптаах. Колхознай демократия кэрэһиэнэ буолар. Кини колхоз салайыытын хонтуруоллуур органнарыгар быыбар-

(Бүтүүтэ 4 стр. көр).

Колхозтаахтар бырааптара

(Бүтүүтэ. Иннин 3 стр. көр).

дыыр уонна быыбардаһар, итиэннэ онну оргаан састаабыгар киирсэн туран, салайар (хонтуруоллуур) функцияларын олоххо киллэриигэ быһаччы кыттар быраабтаах. Бу бырааб колхоз сальлтатын үрдүкү органа буолар колхозтаахтар уопсай мунньахтарынан үлэлиир колхозтаахтар түс бэйэлэрин кыттыыларынан эмиэ олоххо киирэр. Онно киһилэр колхоз олоҕун хайа баҕарар боппуруоһун дьүүллэһэр итиэннэ онно этии киллэрэр кыахтаахтар.

Колхозтаахтар итини таһынан бу луннар итиэннэ үлэлиир квалификацияларын үрдэтиэхтэрин быраабтаахтар. Олор араас государственнай үөрэх тэрилтэлэрин киэҥ ситимнэн гарантыланаллар. Кинилэри үөрэтээччилэринэн тэрилтэлэр доруугу бэйэлэрин чилиэннэрин баар сокуоннуган көрүллүбүт араас чэпчэтиилэригэр (үрдэтиллибит кэскилдээх стипендия, эбии уоппуска о.д.а.) хааччыйан туран, үөрэттэрэ ыытар колхоздар эмиэ ыыталлар. Ону таһынан араас көрүҥнээх агрозоотехническай куурустара, куурустара, бастыҥ опыт оскуолаларын о.д.а. айан бэйэлэрэ эмиэ үөрэх тэрилтэлэрин сил.

Уһаайба сирин, кинилэр обществоһа хаһаайыстыбаны тэринэргэ туһанар бырааб колхоз Бириэмэннэй Устааба 42 ыстатыйатыгар көрүллэр. Уһаайба кэтэх хаһаайыстыбаҕа сүөһүнү уонна көтөрү тутуу нуорматын тутуһууну хонтуруоллааһын колхоз бырабылыанньатыгар сүктэриллэр.

Баар сокуоҥҥа сөп түбэһиннэрэн, колхозтаахтар кырдьаҕастарынан, инвалидтарынан, итэр киһини сүтэриинэн пенсия, оҕу таһынан хат буолууга уонна төрөөһүнүгэр пособие ылаллар. Колхоз чилиэннэрэ быстах кэмнэ үлэлиир дьоҕурун сүтэриитэ көмөнү туһаналлар. Колхоз үбүн суотугар киһилэр санаторийдарга, сынньалаҥ дьиэлэригэр путевка ылаллар, социальнай страхованиены атын да көмөтүгэр (ого төрөөһүнүгэр харчынан көмө о.д.а.) туһаналлар.

Культура, олох-дьаһах өттүнэн колхоз средстволарыттан (киэнэн, техникаларан, туттар сэбинэн) туһанар бырааб Бириэмэннэй Устааба тохсус разделыгар көрүллэр. Онно колхоз итэр функциялара ыйыллаллар. колхозтаахтар культура, олох-дьаһах өттүнэн үсүлүөбүйэларын тупсарыыга, киһилэр доруобуйаларын бөҕөргөтүүгэ уонна этэҥҥэ өттүнэн иитиигэ, оҕу тэҥэ тыа сирдэринээҕи нэһилиэнньэлээх пуунтары уларытан тутууга дьаһаллар системалара быһаарыллаллар.

А. ТВЕРДОВ,
юрист.
«Агитатор» сурунаал 1971 сыл 13 №-тэн.

Күндү ааҕааччылар!

1972 сыллаах периодическай бэчээккэ сурутуу балаҕан ыйын 1 күнүттэн саҕаланна.

Сурутууну бэчээт общественнай тарҕатааччылара, „Союзпечать" агентствота уонна сибээс отделениелара ыыталлар.

КҮНДҮ ААҔААЧЧЫЛАР, олохтоох, киин, республикатааҕы уонна кыраныысса таһынааҕы хаһыаттарга, сурунаалларга суруттарарга тиэтэйиҥ!

КҮНДҮ ААҔААЧЧЫ!

«САҤА ОЛОХ» хаһыакка суруттардыҥ дуо?

Сурутуу сыаната бийр сылга 3 солк. 12 харчы.

Эйэни бөҕөргөтүү интэриэстэригэр

Үгүс дойдулар общественностара сотору таҕыста түөрт дойдулар Арҕаа Берлин туһунан сөбүлэһиигэ илии баттааһыннарын астынан туран көрүстүлэр уонна итини Европаҕа итиэннэ аан дойдуга эйэни бөҕөргөтүү дьыалатыгар дьоһуннаах хардыы быһыытынан сыаналаатылар.

Бу сөбүлэһиини Советскай Союз эйэни бөҕөргөтүү дьыалатын интэриэстэрин салайтарарын өссө төгүл бигэргэттэ, диэн этэ политбюро чилиэнэ, Германия Биир сомоҕо социалистическай партиятын секретара К. Хагер. Бу ССКП Киин Комитетын уонна Советскай правительство хеннистэй тас политикаларын суолталаах түмүгүнэн. Советскай Союз, ГДР уонна социалистическай бииргэ сомоҕолоһуу дойдуларэ эйэлээхтик маллыы олорор политикатын олоххо киллэриигэ сыламтата суох өҥсөһүүлэрин түмүгүнэн буолар.

Арҕаа Берлин боппуруоһугар түөрт өрүттээх сөбүлэһиигэ илии баттаммыт күнэ, диэн суруйар Болгария хаһыата «Работническо дело». Европа дьыалатыгар умнуллубат суолу хааллардаҕа. Онон Европа киинигэр тыгааһын уонна политическай киирсэн биир саамай кутталлаах көрдүүтэнэн туоратыыга наадалаах хардыы оҥоһулунна. Бу Советскай Союз, ГДР уонна да атын социалистическай дойдулар эйэлээх политикаларын ыаайыгта буолар. Бу сөбүлэһии Европа проблемаларыгар тирэх туран боппуруостары быһаарыыга улахан көмөнү оҥоруоҕа диэн суруйар Венгрия хаһыата «Непсабадшаг».

Арҕаа Берлин туһунан сөбүлэһиини Европаҕа баар хайдыһыылары эйэлээх суолунан быһаарарга кыаҕы улаатыннарда диэтэ ГБССП председателин солбуйааччы Г. Венер «Норддойче рундфунк» диэн Арҕаа Германия радиостанциятыгар оҥорбут интервьютугар. Г. Венер бу сөбүлэһиини ситиһиллиитигэр Советскай Союз киллэрбит улахан кыһаатын бэлиэтээтэ. Германия Федеративнай Республикатын оборонатын министрэ Г. Шмидт бу докумуон Илиҥҥи уонна Арҕааҥҥы дойдулар икки ардыларыгар эбийиллиэхтээх атын сөбүлэһиилэргэ суолу аһыыга дьоһуннаах хардыынан буолар диэн бэлиэтээтэ.

ССТА.

БИҺИЭХЭ ҮӨРЭНЭ КИИРИҤ

Якутскайдааҕы тыа хаһаайыстыбаннай техникум производствоттан тохтоло суох маннык идэлэргэ **кэтэхтэн үөрэтэр отделениеҕа** үөрэнээччилэри ылар:

Агрономия — агрономнары бэлэмниир.

Зоотехния — зоотехниктары бэлэмниир.

Ойуур хаһаайыстыбата — ойуур хаһаайыстыбатын техниктэрин бэлэмниир.

Эр дьон уонна дьахталлар төһө саастаахтарыттан тутулуга суох ылыллаллар. Аҕыс кылаастаах оскуоланы бүтэрбиттэр үөрэнэр болдьохторо — 4 сыл 6 ый, орто үөрэхтээхтэргэ — 2 сыл 6 ый. Аҕыс кылаас үөрэхтээхтэр бастакы курска, оттон толору орто оскуоланы бүтэрбиттэр үһүс курска ылыллаллар.

ХОС БЫҺААРЫЫ: уруккү сэттэ кылаастаах оскуолалары аҕыс кылаастаах оскуолаларга уларытан тэрийии иннинэ бүтэрбит дьон билиитин баар аҕыс кылаастаах оскуолалары бүтэрбиттэри кытта тэҥҥэ ылыллаллар.

Үөрэххэ ылар туһунан талбыт идэни ыйан туран сурулдар сайабылыанньаҕа хос сыһыарыллаллар:

а) үөрэх туһунан дьиҥнээх докумуон;

б) автобиография;

в) 268 №-дээх форманан медицинскэй ыспыраапка;

г) 3 x 4 кээмэйдээх (бэргэһэтэ, былаата суох устуллубут) үс фотокарточка;

д) үөрэххэ киирээччи үлэлиир совхоһун, колхоһун, лесхоһун уонна да атын тэрилтэлэрин салайааччыларын, үлэҕэ стаһын уонна дуоһунаһын ыйан туран, биэрбит рекомендациялара;

е) производственнай характеристика.

Аҕыс кылаас үөрэхтээх, бастакы курсын киирэр дьонноор экзаменнары нууччa тылыгар (диктант), математикаҕа (тылынан) туттараллар. Орто үөрэхтээх, үһүс курска киирэр дьон нууччa тылыгар уонна литературатыгар (сочинение) уонна химияҕа экзаменнары туттараллар. Экзаменнар аҕыс кылаастаах эбэтэр орто оскуола программатынан ыытыллаллар.

ХОС БЫҺААРЫЫ: үөрэххэ киирээччи кэтэхтэн үөрэтэр отделение көҥүллээһининэн киирии экзаменнарын олорор сиригтэн чугас орто оскуолаҕа туттарыан сөп.

Экзаменнарга кыттарга көҥүллэммит дьоҥҥо уон күннээх уоппуска бэриллэр (үөрэх заведениетыгар барар уонна онтон төттөрү кэлэр бириэмэтин аахпакка туран), үлэлиир миэстэтигэр хамнаһы төлөөбөккө туран.

Якутскай куораттан чугас оройуоннартан үөрэнэ киирээччилэр киирии экзаменнары техникумҥа ахсынньы 1—15 күннэригэр туттараллар.

Кэтэхтэн үөрэнэргэ ылыллыбыт үөрэнээччилэргэ (ыйга 80 солкуобайтан ордуга суох) хамнастарын оннунан хаалларан туран лабораторнай-экзаменационнай сессия кэмигэр эбии уоппуска бэриллэр: сыл аайы I уонна II курстарга — 30 календарнай күн, III, IV, V курстарга — 40 календарнай күн бэриллэр. Государственнай экзаменнары туттарыы кэмигэр эбии уоппуска 30 календарнай күн бэриллэр.

Докумуоннары уонна ыйытыылары маннык аадырыска ыытаҕыт.

Чурапчы селота райсовет исполкомун тыа хаһаайыстыбатын управлениетын кадрга отделыгар.

ДИРЕКЦИЯ.

Редактор **Н. П. СИДОРОВ.**

Таптыыр кэргэним, оҕом уонна аймахпыт **ДМИТРИЕВ Николай Васильевич** бу дьыл балаҕан ыйын 3 күнүгэр үлэлии эбэннэтэһин толору сылдьан сорһумардык өлбүтүн дириҥник курутуйан туран, табаарыстарыгар, билэр дьоннорутар биллэрэбит.

Кэргэнэ, оҕото, аймахтара.

Бахсы нэһилиэгин Советын исполкома, сельсовет депутата Дмитриева Мария Егоровнаҕа кини таптыыр кэргэнэ **ДМИТРИЕВ Николай Васильевич** соһумардык өлбүтүнэн бэйэтин дириҥ кутурҕанын тиэрдэр.

БИҺИГИ ААДЫРЫСПЫТ: Чурапчы сэлиэнньэтэ, Карл Маркс уулуссата 12 №-рэ.

РЕДАКЦИЯ ТЕЛЕФОННАРА: редактор — 0-89, тыа хаһаайыстыбатын уонна культура, олох-дьаһах отделлара — 0-90, уопсай отдел — 0-91, типография — 0-91.

Редакцияҕа ыытар сурукка аадырыһы, араспаанньаны, ааты, аҕа аатын толору суруллуохтаах.